

Correctievoorschrift VWO

2017

tijdvak 1

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 67 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 1 Het lichaam ontleed

1 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het ontstaan van een bloeiende economie: dankzij de welvaart was er genoeg geld beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek.
- De ontdekkingsreizen en/of de overzeese handel leidde(n) tot aanvoer van planten/dieren/curiosa en bevorderde(n) het aanleggen van verzamelingen die de nieuwsgierigheid prikkelden en/of stimuleerden tot onderzoek / het vergaren van kennis.
- De immigratie van intellectuele en/of rijke buitenlanders (o.a. uit Antwerpen) die in de tolerante (protestante) Republiek meer gewetensvrijheid verwachtten, zorgde voor kennis en geld en stimuleerde zo de wetenschap / het onderzoek.
- Het humanisme, dat in de zeventiende eeuw op zijn hoogtepunt was als intellectuele beweging in de Nederlanden, hechtte veel waarde aan kennisvergaring en ondersteunde daarmee de dominantie van de ratio (en beriep zich niet op goddelijke openbaring).
- Oorlogsvoering/ontdekkingsreizen stimuleerden onderzoek ter verbetering van vele vormen van techniek/mechanica.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 2

- De functie was die van een rariteitenkabinet / de voorloper van een museum: ter lering en vermaak van de bezoeker
- Dat blijkt uit de inrichting met leerzame, interessante / griezelige objecten zoals skeletten/schedels van mensen en dieren (en een lijk dat bekeken kan worden), een vitrine met (chirurgische) instrumenten (en moralistische teksten)

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> De boodschap is dat de mens zich bewust moet zijn van zijn sterfelijkheid (memento mori) en van de relativiteit van het menselijk bestaan (de noodzaak tot matiging) en/of dat hij door God geschapen is en dat het leven maar van korte duur is: alles is ijdelheid (vanitas) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Het skelet dat boven de voorstelling uittorent, verwijst (evenals de drie doodshoofden onder de snijtafel) naar de dood of sterfelijkheid van de mens (en op het vaandel staat <i>MORS ULTIMA LINEA RERUM</i> te lezen: de dood is de uiterste grens der dingen) 	1
4	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> De functie van de gravure is het overbrengen van informatie en/of het verspreiden van kennis; dat blijkt uit de voorstelling: (het zijn geen portretten van individuen maar het is) een les, een demonstratie van een sectie (met praelector en publiek in een anatomisch theater) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> De functie van het schilderij is het vereeuwigen van de gildeleden en/of het benadrukken van hun status / prestige, wat blijkt uit de aandacht voor elk afzonderlijk portret op een relatief groot formaat (in olieverf) 	1
5	maximumscore 3 drie van de volgende:	
	<ul style="list-style-type: none"> De groep vormt een levendig, natuurlijk geheel (in plaats van een aantal portretten op een rij zoals op afbeelding 5) in een dynamische (driehoeks)compositie. De mannen zijn actief weergegeven: blik en houding zijn gericht op de sectie (en niet op de beschouwer zoals op afbeelding 5). De voorstelling krijgt dramatiek door het bleke lijk (goed zichtbaar) op de voorgrond, dat door de kleur en/of het dode gezicht en/of de ontlede arm huiveringwekkend aandoet. De eenheid en/of de dramatiek van de voorstelling wordt versterkt door het clair-obscur, met het lijk in volle belichting en de mannen eromheen meer of minder belicht (en de omgeving donker). 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Tulp demonstreert hier (net als Vesalius op zijn portret in <i>Fabrica</i>) het mechaniek van de hand en plaatst zich zo op één lijn met de beroemde anatoom en/of bevestigt zo het belang van de arm en hand, die Vesalius als voornaamste instrument(en) van de medicus zag 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Tulp geeft theorieles en verricht tegelijkertijd sectie, net als Vesalius deed en geeft daarmee aan dat hij net als Vesalius de medische theorie en praktijk verbindt 	1
7	maximumscore 2	
	twee van de volgende:	
	<ul style="list-style-type: none"> De presentatie is gericht op sensatie: de figuren staan in aansprekende poses opgesteld in allerlei settings (en hebben ogen en lippen en een gezichtsuitdrukking) als levende doden zonder huid. De tentoonstellingen sluiten aan bij de hedendaagse trend van de maakbaarheid van het lichaam (zelfs na de dood). De marketingformule van steeds wisselende thema's spreekt een breed publiek aan en/of zorgt ervoor dat het publiek vaker terugkomt. 	
	per juist antwoord	1
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> voor: Het project heeft (ook) een educatieve functie: de verschillende poses geven inzicht in de werking van de spieren en/of het tonen van zieke organen leert het publiek wat in een lichaam gebeurt en/of toont de consequenties van ongezond leven. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> tegen: Het tentoonstellen van een stoffelijk overschot in alledaagse, speelse poses en/of de sfeer van sensatie of commercie getuigen van weinig eerbied voor de dode(n). 	1
9	maximumscore 1	
	Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):	
	<ul style="list-style-type: none"> door virtuoos te spelen kon een individuele kunstenaar zich spectaculair onderscheiden van de concurrenten en daarmee zijn marktpositie verbeteren (vanaf de negentiende eeuw waren kunstenaars niet meer in dienst van vorsten en voor de uitoefening van hun vak vooral aangewezen op de vrije markt). door zijn virtuositeit werd de kunstenaar beschouwd als een genie en onderscheidde de kunstenaar zich van ambachtslieden of 'gewone' mensen / dit maakte hem (in de romantiek) tot een echte kunstenaar. 	

Vraag	Antwoord	Scores
10	<p>maximumscore 1</p> <p>één van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De violist moet grote sprongen in de melodie maken of er is sprake van grote intervallen waarmee in korte tijd van laag naar zeer hoog en weer terug wordt gespeeld. – Bijna elke toon wordt apart door de strijkstok aangestreken, dit vereist een buitengewone stokbeweging. 	
11	<p>maximumscore 1</p> <p>Het antwoord moet de volgende strekking hebben: In de negentiende eeuw ontstond belangstelling voor de duistere, onbekende wereld achter de waarneembare werkelijkheid en/of voor de wereld van het bovennatuurlijke (bijvoorbeeld in gothic- en horrorverhalen).</p>	
12	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hij speelt met veel vervorming/distortion. – Hij speelt met slides/glijtonen waardoor een jankend geluid ontstaat. – Hij speelt met sterk of overdreven vibrato. <p>per juist antwoord</p>	1
13	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virtuositeit kan bijdragen aan de kwaliteit van het kunstwerk omdat het de uitvoerende kunstenaar / musicus meer of extra mogelijkheden tot expressie geeft en/of omdat het werk daardoor buiten of boven de wereld van het alledaagse/gemiddelde wordt uitgetild • Virtuositeit is soms strijdig met kunst want het komt niet voort uit de ziel of het hart, maar is vooral techniek / bedacht / bestudeerd, of: de eis van virtuositeit of technische beheersing kan een drempel vormen voor een spontane, authentieke uitdrukking in kunst of leidt gemakkelijk de aandacht af van de inhoud van kunst 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 2 Het lichaam en de ruimte

14 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Het is een waarschuwing tegen de moderne manier van leven waaraan mensen ten onder gaan, door het vele zware, vuile of eentonige werk (in fabrieken en kantoren), het lawaai van de moderne steden en het nachtelijke uitgaansleven 1
- De boodschap wordt gesymboliseerd door de wijzer van de klok die (aan het eind van het fragment) overgaat in een hand van een skelet met een zandloper: een memento mori 1

15 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

de opvatting dat dans gaat om **expressie** of uitdrukking van emoties, waarbij het lichaam zich op een vrije, expressieve manier beweegt (los van voorgeschreven formele passen en posities)

16 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Het werken met amateurs duidt op belangstelling voor ongekunstelde / authentieke zeggingskracht: kunstenaars van het moderne zochten naar 'primitieve' bronnen en/of waren tegen academische / aangeleerde dansconventies 1

Opmerking

Wanneer geantwoord is dat amateurs niet gewend zijn aan een podium, geen scorepunt toekennen.

- In de buitenlucht / natuur (in plaats van op een podium in een theater) kun je je vrijer uitdrukken en ben je minder ingeperkt door de beschaving: dit sprak modernistische kunstenaars aan die zich wilden afzetten tegen de geaccepteerde, burgerlijke kunst 1

17 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Deze afgevlakte bol stelt de denkbeeldige ruimte voor die een danser om zich heen heeft: alle punten waar je met je lichaam, armen benen etc. kunt komen, vallen binnen de vorm (die met de danser meebeweegt als die zich verplaatst).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

In het modernisme waren kunstenaars op zoek naar de grondslagen van de kunst: Laban zocht naar de wetenschappelijke grondslagen van dans en beweging.

19 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Schlemmer vatte het toneel/podium op als een abstracte 'kubusachtige' ruimte waarin een (onzichtbaar) lijnenspel van ruimtelijke relaties gedacht kan worden. De bewegingen van de mens volgen deze richtingen.

20 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- De figuren draaien zich abrupt van frontaal naar zijaanzicht, waardoor hun vorm, een platte schijf, eerst minimaal (streep), dan maximaal als cirkel zichtbaar is.
- De figuren bewegen (strak) over een rechte lijn van links naar rechts evenwijdig aan het beeldvlak of podium (waarbij ze elkaar passeren en dan samenvallen tot één vorm/cirkel); daardoor is de schijfvorm maximaal zichtbaar en/of wordt het vlakke van hun vorm optimaal getoond.
- De armen met zilverkleurige 'degens' bewegen zich horizontaal en/of diagonaal, waarbij ze in elkaars verlengde één rechte lijn vormen en zo de cirkelvorm benadrukken (de armen trekken halve cirkels en de 'hand' is een bol) en/of de geometrie benadrukken door de rechte lijn.

per juist antwoord

1

21 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- De kostuums bestaan uit abstracte sculpturale vormen zoals schijven, bollen, kegelvormen en spiralen waardoor het (in het zwart gehulde) lichaam van de danser minder zichtbaar is
- De kostuums zijn van harde of onbuigzame materialen, waardoor de bewegingen van de danser worden ingeperkt of bepaald
- Effect: de beschouwer ziet in plaats van een menselijk lichaam vooral bewegende vormen / abstracte sculpturen in de ruimte en/of het lichaam is nagenoeg geheel bedekt/omhuld, waardoor de danser gedepersonaliseerd wordt en/of de vrije lichaamsdelen zijn in zwart gehuld en vallen dus weg tegen de donkere achtergrond

1

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 3

- Het mechanische (onpersoonlijke, machine-achtige) karakter ontstaat door (twee van de volgende): 2
 - het strakke / dwingende ritme zonder enige variatie, dat verwijst naar de beweging van een machine.
 - het ontbreken van accenten.
 - het alsmaar doorgaan zonder rust.
 - In sommige passages worden veel noten tegelijk gespeeld, meer dan een mens ooit zou kunnen.
 - In sommige passages wordt extreem snel gespeeld.

Opmerking

Wanneer één aspect juist is toegelicht, 1 scorepunt toekennen.

- Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Het 'onpersoonlijke' van een mechanisch, zelfspelend instrument sluit aan bij de abstracte sculpturen van Schlemmer, die 'uit zichzelf' lijken te bewegen, schijnbaar zonder tussenkomst van een mens(elijk lichaam) 1

23 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Forsythe construeert met zijn lichaam (hier: armen) lijnen en bogen in de ruimte en maakt zo een (imaginaire) tekening: daarmee articuleert of visualiseert hij de ruimte door de beweging die het lichaam maakt 1
- vergelijking met Laban (één van de volgende): 1
 - Dit is verwant met Laban omdat het lichaam het uitgangspunt is en/of omdat vanuit het lichaam wordt gedacht.
 - De opvatting van Forsythe is tegengesteld aan die van Laban omdat Laban een (denkbeeldige) vorm construeert waarbinnen alle bewegingen van de danser zich (kunnen) afspelen.
- vergelijking met Schlemmer: De opvatting van Forsythe is anders dan die van Schlemmer, want die maakt het lichaam ondergeschikt aan de wetten van de (toneel)ruimte en/of van de kostuums die bepalen hoe bewogen moet worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blok 3 Het lichaam als middel

24 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- vooral liefde bij Paris: Hij trekt Helena aan haar arm naar zich toe en/of heeft zijn gezicht naar haar toegekeerd, waaruit blijkt dat hij helemaal op haar is gericht 1
- ook ongemak bij Helena: Zij draait (haar onderlichaam) van hem af en/of pakt hem niet vast, maar laat haar arm(en) omlaag hangen en/of Zij richt haar blik niet op hem / slaat haar ogen neer, waarmee ze het contact dat hij zoekt, lijkt te ontwijken 1

25 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- (vormgeving / compositie) Het schilderij lijkt een tableau vivant door de relatief statische pose van de figuren, die (frontaal en van opzij) naar de beschouwer zijn toegekeerd als in een toneelstuk 1
- (vormgeving / ruimte) De ruimte waarin de figuren zich bevinden is evenwijdig aan het beeldvlak / in centraal perspectief weergegeven: alsof het een toneelpodium is waar de beschouwer naar kijkt (met een voor- en achtertoneel) 1
- (speelstijl) De speelstijl bestaat uit het aannemen van een serie opeenvolgende poses: compositioneel zorgvuldig geconstrueerde houdingen die de acteurs aannemen (bijvoorbeeld esthetisch verantwoord vallen en dan uitgebalanceerd liggen) als op een schilderij 1

26 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Maatschappelijk: na de Franse revolutie verdween de invloed van het hof / de vorstenhuizen (en daarmee de belangstelling voor het elitaire classicistische theater) en ontstond een nieuw, breder theaterpubliek dat voor een groot deel uit de burgerij voortkwam. Het eenvoudige melodrama was geschikt voor alle rangen en standen en bediende dus alle lagen van dat publiek 1
- Esthetisch: Het melodrama sloot goed aan bij de nieuwe romantische tijdsgeest, waarin het gevoel een belangrijke rol speelde (terwijl het classicistische acteren met alle regels en conventies te verstandelijk werd gevonden) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 3

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- melodramatische speelstijl (twee van de volgende voorbeelden): 2
 - uitvergroten van emotie: De vrouw grijpt overdreven naar haar hart om haar liefde aan te tonen.
 - grote gebaren: Man en vrouw vallen in elkaars armen / Hand op hoofd en armzwaai over het publiek heen.
 - overdrijving (vertraging / uitstel): Man en vrouw naderen elkaar stapje voor stapje.

Opmerkingen

Wanneer antwoorden zijn gegeven die typerend zijn voor komedie, geen scorepunt toekennen: de manier van opkomen van één of meer personages, het spel van de eerste man (in het zwart), het contact maken met het publiek of het rare loopje van de cowboy.

Alleen als zowel het kenmerk als het voorbeeld juist zijn 1 scorepunt toekennen.

- De muziek versterkt de emoties van de personages doordat sprake is van opbouw naar een climax als de man en de vrouw elkaar naderen en in de armen vallen (met lage tonen bij hem, hoge tonen bij haar) 1

28 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende):

- Het melodrama was opgebouwd uit een oppervlakkige verhaallijn waarin het goede het kwade overwon; hierdoor was het genre vermakelijk en toegankelijk voor iedereen, maar ontbrak ook de diepgang die een theatercriticus graag wilde zien (en die bijvoorbeeld wel bestond in de opera).
- Het melodrama bevatte stereotiepe, eendimensionale personages: (dit maakte het genre vermakelijk en toegankelijk maar) daardoor ontbrak de diepgang die critici graag wilden zien (en die bijvoorbeeld wel bestond in de opera).
- Het melodrama bevatte vaak het nodige spektakel (zoals overstromingen, aardbevingen, paardenraces); hierdoor werd het genre vermakelijk om te zien, maar de vorm werd daardoor ook belangrijker dan de inhoud.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
29	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door de uitvergrote speelstijl kon het melodrama heel goed met gestiek en mimiek een verhaal overbrengen in de tijd dat de films nog geen geluid hadden. – Veel films werden opgenomen als theaterscènes met acteurs die gewend waren om (of niet anders konden dan) in de melodramatische stijl (te) spelen. – De melodramatische speelstijl was aantrekkelijk / herkenbaar voor het massapubliek dat het nieuwe medium hoopte te bereiken/vermaken/verleiden. <p>per juist antwoord</p>	1
30	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De camera betreft de beschouwer indringender bij de personages en hun emoties door hen letterlijk dichtbij te brengen: in (grote) close-ups zijn zelfs subtiele gezichtsuitdrukkingen, zoals het zeer kort ophalen van een wenkbrauw, goed te zien (beter dan in het theater) en/of de camera brengt het walsende paar zo dichtbij dat de beschouwer de intimiteit bijna fysiek meebeleeft • Door montage van shots worden meer (verhalende) aspecten binnen de scène benadrukt, waardoor het hoofdgebeuren meer impact krijgt, zoals de teleurstelling van het stampende meisje en/of door het afwisselen van de gezichten van het walsende paar, dans je al kijkend mee (en voel je de ontluikende romance) 	1 1
31	<p>maximumscore 2</p> <p>De antwoorden moeten de volgende strekking te hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De geluidsfilm vermindert de artistieke waarde omdat geluid afleidt van de focus op het beeld / de visuele verbeelding (die de unieke artistieke waarde van de stomme film bepaalde) en/of omdat scènes met geluid meer op de werkelijkheid lijken dan op verbeelding • De geluidsfilm vermindert de artistieke waarde niet en/of kan de inhoud juist versterken, omdat de gesproken tekst een extra betekenislaag aan het verhaal toevoegt en/of meer diepgang geeft aan de personages door hun gedachten te onthullen en/of doordat de stemmen van de acteurs extra expressie geven 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
32 maximumscore 2	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> In <i>Conquest</i> zijn tekst en handeling losgekoppeld: ze vinden om en om plaats, waardoor vertraging ontstaat en/of waardoor het spel formeler of afstandelijker aandoet dan in <i>Titanic</i> 	1
	<ul style="list-style-type: none"> In <i>Titanic</i> zijn tekst en handeling één geheel: de personages reageren snel/onmiddellijk op elkaar, waardoor het spel herkenbaar en levensechter aandoet dan in <i>Conquest</i> 	1
33 maximumscore 3	De scène is aantrekkelijk voor de massa, omdat (drie van de volgende):	
	<ul style="list-style-type: none"> – de scène zich afspeelt tijdens een zonsondergang, wat gezien wordt als een algemeen geldend romantisch sentiment. – de geliefden hier alleen op de wereld (lijken te) zijn, even bevrijd van alle problemen of klassenverschillen, wat de kracht / het geluk van de ware liefde toont, waar de meeste mensen graag in willen geloven. – de romantische eenvoud van muziek, decor en spel ervoor zorgt dat de scène gemakkelijk te consumeren is. – er gespeeld wordt door twee mooie, jonge acteurs / sterren / idolen, met wie het publiek zich graag identificeert of waardoor het publiek zich gemakkelijk laat meeslepen. – de scène groots en spectaculair is opgezet door middel van special effects en/of ondersteunende filmmuziek (van een bekende grote ster), waardoor de liefdesscène nog meer grandeur krijgt. – de scène zich afspeelt in een ‘waargebeurde’ context, waardoor het publiek al kan weten dat de liefde van Jack en Rose van korte duur zal zijn: dit vergroot de romantiek / tragiek / kracht van de scène. 	
	per juist antwoord	1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 23 mei.

Ook na 23 mei kunt u nog tot 14 juni gegevens voor Cito accorderen. Alle gegevens die vóór 14 juni zijn geaccordeerd, worden meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

Blok 1

afbeelding 1	www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-P-1893-A-18090
afb. 2 t/m 5	Middelkoop, N., Van Rembrandt tot Damien Hirst, de anatomische les., Bussum 2013
afbeelding 6	https://kunstvensters.com/2013/12/27/de-anatomie-van-een-portret/
afbeelding 7	www.backtoclassics.com/gallery/rembrandtvanrijn/the_anatomy_lecture_of_dr_nicolaes_tulp_detail_2/
afbeelding 8	https://jjbakerartistatlarge.wordpress.com/2015/10/19/den-haag/
afbeelding 9	www.gva.be/cnt/blppo_01438581/ligt-vesalius-in-lippelo-begraven
afbeelding 10	http://motifri.com/bodyworlds/
afbeelding 11	www.alamy.com/stock-photo-a-plastinate-entitled-ring-gymnast-by-german-plastinator-gunther-von-100305630.html
afb. 12 en 13	http://amsterdam-online.nl/body-worlds/
afbeelding 14	https://nl.pinterest.com/pin/391953973793553936/
afbeelding 15	http://site.fileofsoulmusic.com/blog/2013/02/08/the-mystique-of-niccolo-paganini/
filmfragment 1	www.youtube.com/watch?v=amfCqFUMBkY
filmfragment 2	www.youtube.com/watch?v=z6R5wb9iY6I
geluidsfrgm. 1	www.youtube.com/watch?v=y78DMMKR6ul

Blok 2

afbeelding 1	http://blogs.uarts.edu/libraries/2012/02/13/library-staff-recommendation-rudolf-laban-an-extraordinary-life/ of (https://www.pinterest.com/pin/15058979977954556/)
afbeelding 2	https://ca.wikipedia.org/wiki/Rudolf_von_Laban#/media/File:Bundesarchiv_Bild_102-09849,_Tanzschule_Laban_im_Strandbad_Wannsee.jpg
afbeelding 3	Danser sa vie. Art et danse de 1900 à nos jours, Paris 2011

afbeelding 4 Florian Kupferberg, Die Bühne im Bauhaus, Mainz 1965
afb. 5 en 6 Ina Conzen, Oskar Schlemmer. Visionen einer neuen Welt, Hirmerverlag 2014
filmfrgm. 1 en 2 www.youtube.com/watch?v=cHTkKHZ3QjU
filmfragment 3 www.youtube.com/watch?v=87jErmpIUpA
filmfragment 4 www.youtube.com/watch?v=87jErmpIUpA
filmfragment 5 <https://vimeo.com/133312375>
geluidsfrgm. 1 www.youtube.com/watch?v=wyhAPcAR6FI

Blok 3

afbeelding 1 http://cartelfr.louvre.fr/cartelfr/visite?srv=car_not_frame&idNotice=22499
filmfragment 1 <http://streamingmedia.uva.nl/asset/detail/V1tdiTLsBmiOVL9XBb3JMxAU>
filmfragment 2 www.youtube.com/watch?v=hNVcSwtaLZU
filmfragment 3 www.youtube.com/watch?v=Hr2ehyOz2Ms
filmfragment 4 www.youtube.com/watch?v=jj5Urk4pP38
filmfragment 5 www.youtube.com/watch?v=KqZNW-rh0ZM
Alle sites geraadpleegd omstreeks april 2016

kunst vwo

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo

Bij het centraal examen kunst vwo:

Op **pagina 8**, bij **vraag 12** moet het gegeven antwoordmodel

twee van de volgende:

- Hij speelt met veel vervorming/distortion.
- Hij speelt met slides/glijtonen waardoor een jankend geluid ontstaat.
- Hij speelt met sterk of overdreven vibrato.

vervangen worden door:

twee van de volgende:

- Hij speelt met veel vervorming/distortion.
- Hij speelt glijtonen (slides / bends) waardoor een jankend geluid ontstaat.
- Hij speelt met sterk of overdreven vibrato.
- Hij speelt snelle opeenvolgende noten (tapping).

en

Op **pagina 9**, bij **vraag 14** moeten altijd 2 scorepunten worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.

Toelichting:

Door aanpassing van het oorspronkelijke filmfragment en een tekort aan context in het examen is het voor kandidaten mogelijk om cultuurhistorisch onjuiste interpretaties te geven. Het goedkeuren van cultuurhistorisch onjuiste interpretaties strookt niet met de bedoeling van het examen / het vak, zodoende is besloten om deze vraag weg te geven.

en

Op **pagina 13**, bij **vraag 27** bij het **eerste opsommingsstreepje**, moet het antwoord

uitvergrooten van emotie: De vrouw grijpt overdreven naar haar hart om haar liefde aan te tonen.

vervangen worden door:

uitvergrooten van emotie: De vrouw grijpt overdreven naar haar hart om haar liefde aan te tonen en/of het overdreven stemgebruik wanneer de geliefden naar elkaar toelopen.

NB

a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

b. Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten, past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

Het CvTE is zich ervan bewust dat dit leidt tot enkele aanvullende handelingen van administratieve aard. Deze extra werkzaamheden zijn in het belang van een goede beoordeling van de kandidaten.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren kunst vwo.

Het College voor Toetsen en Examens,
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse